

Selvbærende økonomi og velfærd

Siumuts forslag til finanslov 2010

1. Siumuts forslag til finanslov 2010

Siumuts forslag til finansloven for 2010 viser, at vi har råd til et godt og velfungerende velfærdssamfund, hvor alle sikres lige muligheder og arbejde.

Med dette finanslovsforslag ønsker vi, at selvstyret får en god start, og at vi tager fat på udviklingen af velfærden, men vi erkender også, at alting ikke kan lade sig gøre på én gang – og at der skal tages hensyn til aktuelle udfordringer.

Grønlands økonomi klarer sig godt i disse år, trods store økonomiske nedture for mange lande i verden. Der er stigende beskæftigelse med vækst i det private forbrug, hvor der også har været råd til lønstigninger i samfundet. Alligevel satser Naalakkersuisut kun på besparelser og besparelser for det offentlige, så vi kan forvente, at hovedparten af landets kommuner ikke har mulighed for at forbedre kvaliteten af den offentlige service. Tværtimod vil kommunerne være tvunget til at gennemføre omfattende besparelser i forbindelse med vedtagelsen af budgetterne for 2010.

Naalakkersuisuts forslag til finanslov for 2010 indeholder ikke direkte forbedringer. Med Naalakkersuisuts forslag til finanslov er argumenterne for den såkaldte opsparingsstrategi fjernet. Fremtidige udfordringer er adresseret med en hel række uidentificeret reserver – ja, hvor skal vi hen du ?...

Når Naalakkersuisut har de meget stramme rammer for den offentlige økonomi, er det udtryk for, at der lægges op til en diktatorisk styring af landet, der selvfølgelig først kan lempes, når Naalakkersuisut finder, at der er en politisk gevinst ved at give dem. I mellemtiden bruges argumentet om, at der ikke er ”økonomisk råderum”. Det er imidlertid forkert. Siumut vil give folket et klart valg. Vi vil forbedre velfærden – og vi afviser en diktatorisk økonomistyring. Siumuts mål er at skabe et økonomisk selv bærende Grønland. Det er magtpåliggende for Siumut, at Inatsisartut fører en sikker finanspolitik med klog og fremadrettet sigte.

Vi vil forbedre hverdagen for vores børn, unge, familier og ældre. Vi ønsker stærke og velfungerende lokalsamfund. Vi vil sikre, at alle familier får konkrete økonomiske forbedringer. Og vi vil sikre, at der bliver investeret i fremtiden.

Vi har råd til et godt og velfungerende velfærdssamfund, hvor alle sikres lige muligheder. Mange grønlandere oplever i disse år, at deres private økonomi forbedres. Men velfærden forbedres ikke med Naalakkersuisuts ”reserve” politik – tværtimod er landets kommuner tvunget til nedskæringer.

For Siumut er kravet om menneskets frihed uløseligt forbundet med kravet om arbejde til alle, økonomisk retfærdighed og lige adgang til samfundsgoderne.

Derfor har Grønland brug for en anden finanslov – og efter næste valg Siumut i Naalakkersuisut.

1.1 Siumuts prioriteringer

Siumuts fire hovedprioriteringer:

- Der skal rettes op på kommunernes økonomi
- Der skal afsættes midler til udvikling af erhvervslivet
- Der skal afsættes midler til udbygning af nye uddannelses tilbud
- Der skal afsættes midler til at udbygge kvaliteten af velfærden

I tabel 1 er vist Siumuts forslag i hovedpunkter. I de efterfølgende afsnit bliver de enkelte forslag gennemgået.

Tabel 1: S-forslag

	Mio. kr.
1. Børn og familier: <ul style="list-style-type: none">• Oprettelse af Familie- og børneråd – 2• Boligbørnetilskud i udlejningsboliger – 15• Bevarelse af børneopsparingen – 18	35
2. Sundhed og forebyggelse: <ul style="list-style-type: none">• Integration af personale fra andre lande – 2• Bedre tandbehandling – 15• Reducering af ventelisterne på hofte-, knæ- og øjenoperationer – 25	42
3. Ældre m.m.: – 121,7 mio. kr. <ul style="list-style-type: none">• Forhøjelse af alderspensionen – 85 mio. kr. fra (2011)• Forhøjelse af førtidspensioner – 36.7 mio. kr.	36,7
4. Kultur - Uddannelse – Idræt: <ul style="list-style-type: none">• Ungdomsuddannelser i højskolerne – 5• Nye uddannelses tilbud – 20• Kompetenceudvikling på arbejdsmarkedet – 10• Tilskud til bogudgivelser – 2,5• Etablering af skoleidræt i Grønland – 2,5• Idrætsanlæg og kunstige græs fodboldbaner – 20	60
5. Stærke lokale fællesskaber: <ul style="list-style-type: none">• Miljø forbedringer i byer og bygder – 16• Udvikling af lokale radio- og TV- foreninger – 5	21
6. Investeringer i fremtiden: <ul style="list-style-type: none">• Udvikling af landbrug og dyrehold – 10• Tilskudsordning for etablering af vedvarende energi – 30• Udvikling af kulturbaseret erhverv – 5• Dannelse af erhvervsgarantifond – 75• Udvikling af kystnært fiskeri – 35• Genopretning af kommunernes økonomi – 50	205
7. Overtagelse af de enkelte sagsområder fra staten: <ul style="list-style-type: none">• Dele af råstofområdet – 10,8• Fødevarer- veterinærområdet – 4,4• Selskabslovgivning mv. – 0,3	15,5
I alt	415,2

1. Siumut indstiller, at der afsættes 35 mio. kr. til styrkelse af velfærden for familier og børn:

Siumut indstiller at der afsættes 2 mio. kr. til oprettelse af Familie- og børneråd i Grønland: Familien er kernen i et samfund. Der skal oprettes en ny fælles familiepolitik. Familiernes fundament skal kunne give alle børn en god start på livet. Den fælles politik skal laves ved, at man opretter et permanent familie- og børneråd i samarbejde mellem Inatsisartut, Naalakkersuisut, kommunerne, organisationer samt andre relevante interessegrupper.

Siumut indstiller, at der afsættes 15 mio. kr. til boligbørnetilskud i offentlige udlejningsboliger: Ordningen skal være ligesom ordningen for boligstøttehuse. Boligbørnetilskudet i udlejningsboliger ydes med 7,5 % af huslejen pr. hjemmeboende barn under 18 år, dog højst 6 børn. Tilskuddet ydes til alle uanset indkomstforhold.

Siumut indstiller at der afsættes 18 mio. kr. til bevarelse af børneopsparingen, som er (Lovbunden bevilling): Børneopsparingspuljen som er under opbygning forventes, når den er fuldt udbygget, at udgøre ca. 250 mio. kr. ved en årlig forrentning på 3 %. Et barn født i 2009 vil, med en årlig forrentning på 3 % kunne forvente at modtage ca. 24.000 kr. ved udgangen af den måned hvor barnet fylder 18 år. – Naalakkersuisut vil afskaffe ordningen, men SIUMUT vil kæmpe for ordningens bevarelse og vil altid arbejde for at børnefamiliers økonomiske vilkår forbedres.

2. Siumut indstiller, at der afsættes ekstra 42 mio. kr. på sundhedsområdet:

Siumut indstiller, at der afsættes 2 mio. kr. til integration af personale fra andre lande.

Siumut indstiller, at der afsættes 15 mio. kr. til bedre tandbehandling.

Siumut indstiller, at der afsættes 25 mio. kr. til reducere af ventelisterne på hofte-, knæ-, og øjenoperationer.

3. Siumut indstiller, at der afsættes 36,7mio. kr. for førtidspensionister til 2010 og 85 mio. kr. for alderspensionister til 2011:

Siumut indstiller, at der afsættes 85 mio. kr. til forhøjelse af alderspensionen **fra (2011)**: Hvorefter alderspensionen for ægtefolk bliver på 116.600,00 kr. hver om året, som også pristalsreguleres. Ifølge Finansloven for 2011 forventes antallet af alderspensionisterne at være på 3.750 personer, og er budgetteret til 342,8 mio. kr. Såfremt forslaget vedtages, forventes udgiften at udgøre 437,3 mio. kr. Ifølge aftalen om betalingspligt for kommuner, vil Selvstyrets merbetaling udgøre ca. 85 mio. kr.

Siumut indstiller at der afsættes 36,7 mio. kr. til forhøjelse af førtidspensioner fra 2010: Hvorefter alle førtidspensionister hver for sig kan modtage 116.600,00 kr. om året, som pristalsreguleret ydelse fra og med 2010. I finansloven budgetteres der med et forventet tal for førtidspensionister i 2010 på i alt 2.499 personer, og der er budgetteret med 167,7 mio. kr. Såfremt forslaget vedtages, vil der i henhold til aftalen med kommunerne for Selvstyret være udgifter på ca. 204,4 mio. kr., og således vil behovet for merbevilling være på ca. 36,7 mio. kr.

4. Siumut indstiller, at der afsættes 60 mio. kr. til Kultur - Uddannelse – Idræt:

Siumut indstiller, at der afsættes 5 mio. kr. til styrkelse af ungdomsuddannelserne på vores to højskoler i Grønland – Sulisartut Højskoliat i Qaqortoq og Knud Rasmussens Højskole i Sisimiut.

Siumut indstiller, at der afsættes 20 mio. kr. til nye uddannelses tilbud, og det er Siumuts mål, at uddannelsesstederne udvikles i forskellige dele af landet. Det er også Siumuts mål, at 2/3 af alle, der forlader folkeskolen i 2020 starter på en kompetencegivende uddannelse. I 2005 fremlagde landsstyret en ny uddannelsesplan vedrørende uddannelser for at opnå denne målsætning. De seneste statistiske tal viser, at målet er realistisk.

Siumut indstiller, at der afsættes 10 mio. kr. til kompetenceudvikling på arbejdsmarkedet: Der er behov for styrkelse af den gennemslagskraftige arbejdsmarkedspolitik, ligesom voksen- og efteruddannelserne skal styrkes. Dette er afgørende, bl.a. fordi nye arbejdspladser på råstofområdet er ved at blive opstartet, og i de kommende år skal arbejdsstyrken tilpasses til de nye muligheder.

Siumut indstiller, at der afsættes 2,5 mio. kr. til grønlandske bogudgivelser: Bevillingen er en forhøjelse af kultur midlerne og skal udmøntes ved ansøgning.

Siumut indstiller, at der afsættes 2,5 mio. kr. til etablering af skoleidræt i Grønland: Grønlandsk Skoleidræts formål er generelt at fremme skolebørns fysiske aktiviteter – og mulighed for at få sjovere idrætstimer. Det sker ved at støtte og udvikle skolernes idrætsundervisning, arbejde for øget kvalitet og fremme fysisk udfoldelse i skolernes hverdag ud over den obligatoriske idrætsundervisning. Derunder vil der være sundhedskampagner i skolerne i takt med idrætstilbud til udvikling.

Siumut indstiller, at der afsættes 20 mio. kr. til etablering af idrætsanlæg og kunstige græs fodboldbaner i de fleste byer på kysten: Bevillingen skal udmøntes ved samarbejde med GBU og GIF.

5. Siumut indstiller, at der afsættes 21 mio. kr. til udvikling af stærke lokale fællesskaber:

Siumut indstiller, at der afsættes 16 mio. kr. til miljøforbedringer i byer og bygder: Rent miljø er fælles ansvar – Siumut vil sikre tryghed og renhed i byer og bygder. En indsats, der indeholder byfornyelse og opførelse af nye boliger med miljøet i centrum. Der skal altid være en miljøpolitik for de enkelte by- og bygdeområder, så der kan ske en vedvarende forbedring af miljøet.

Siumut indstiller, at der afsættes 5 mio. kr. til udvikling af den regionale medieformidling: Siumut mener, at selvstyret i samarbejde med kommunerne og relevante organer bør udarbejde regionale medieudviklings handlingsplaner, rammebetingelser, som skal være centrale værktøjer i den nødvendige udviklingsproces. SIUMUT mener, at regional nyhedsformidling skal styrkes for at opnå en mere alsidig nyhedsformidling. En mere smidig nyhedsformidling og borger information må udvikles i samarbejde med de lokale radio- og TV- foreninger i de fire kommuner. Bevillingen skal udmøntes ved samarbejde med STTK, KNR, TELE.

6. Siumut indstiller, at der afsættes 205 mio. kr. til investeringer i fremtiden: Målet er, at der udbygges et flerstrengt, internationalt konkurrencedygtigt produktions- og erhvervsliv i Grønland, og ikke mindst etablering af varige arbejdspladser.

Siumut indstiller, at der afsættes ekstra 10 mio. kr. til udvikling af landbrug og dyrehold – Det er Siumuts erklærede mål at højne landets selvforsyning inden for alt (energi, fødevarer, dyrehold, grønsager, vand, m.v.). Siumut vil til enhver tid arbejde for udvikling af landbrug og dyrehold, også hvad finansiering af investeringer inden landbruget angår. Derfor skal arbejdet for udvikling af landbruget ske i grundig og tæt samarbejde med Fåreholdernes Sammenslutning.

Siumut indstiller, at der afsættes 30 mio. kr. til tilskudsordning for etablering af mikrovandkraft, vind- og solenergi med henblik på forsyning af fåreholderstederne, bygderne. Ordningen skal også kunne give tilskud til private ansøgere. Målsætningen i Siumuts energipolitik er, at skabe energiforsyning til samfundet med størst mulig økonomisk rentabilitet, størst mulig miljøhensyn samt mindskelse af olieafhængigheden.

Siumut indstiller, at der afsættes 5 mio. kr. til udvikling af kulturbaseret erhverv: **Kulturen som den fjerde bærende søjle** - Vi skal ændre på opfattelsen af kulturen, som noget vi kun giver tilskud til. Målet må være at udnytte kulturen til at markedsføre vort land og udnytte dette inden for handel. Vi må udnytte muligheden for at markedsføre os i kraft af vor kulturelle særegenhed og vores moderne kultur. Herigennem kan vi styrke vores selvforsyningsgrad og øge vores stolthed.

Siumut indstiller, at der afsættes **75 mio. kr.** til etablering af en erhvervsgarantifond - For at forbedre den økonomiske konkurrencesituation for nuværende og kommende lokale erhvervsdrivende vil Siumut arbejde for bedre fleksibilitet og forbedre mulighederne under erhvervsgarantifonden. Erhvervsgarantifonden skal varetages af Grønlands Selvstyre, og ordnes således at den giver muligheder for enkelte erhvervsdrivende og selskaber. Siumut foreslår, at en del af anlægsfondens midler overføres til Grønlands Erhvervsgarantifond. Fonden skal stille garanti for: Etablering af nye virksomheder - virksomheds udvidelser - bud ved tilbudsrunder - køb af råvarer til produktion.

Siumut indstiller, at der afsættes **35 mio. kr.** til udvikling af kystnært fiskeri: Der skal igangsættes omstrukturering af kystnært fiskeri i samarbejde med fiskeriorganisationerne og producenterne for at sikre kystnært fiskeri efter rejer, hellefisk, krabber, torsk m.v., at de kan fortsætte deres erhverv trods konsekvenserne af stigende oliepriser og faldende fiskepriser. Processen omkring tildeling af kvoter skal tilpasses til bæredygtighedsprincippet i samarbejde med fiskeriorganisationerne. Efter Siumut's opfattelse skal en ny ordning indeholde følgende grundelementer:

- En bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne
- Nyordningen skal tilgodese den yngre generation af fiskere
- Nyordningen skal sikre et økonomisk rentabelt fiskeri
- Nyordningen skal i videst mulig omfang indebære et positivt økonomisk afkast til det grønlandske samfund

Siumut indstiller, at der afsættes **50 mio. kr.** til genopretning af kommunernes økonomi: En af de mest nærværende udfordringer er, at **landets kommuner** bliver tvunget ud i omfattende besparelser som følge af meget stramme økonomiske rammer fra Naalakkersuisut. Hvis kommunerne skal have mulighed for at udbygge velfærden, er det nødvendigt, at der afsættes bevillinger, som fremmer kommunernes økonomi. Midlerne skal efter forhandling med kommunerne fordeles blandt de kommuner, der er tvunget ud i de største økonomiske problemer.

7. Siumut indstiller, at der afsættes 15,5 mio. kr. til overtagelse af sagsområder fra staten:

Siumut foreslår, at vi fra 2010 overtager:

Råstofområdet 10,8 mio. kr.

fødevarer- veterinærområdet 4,4 mio. kr.

selskabslovgivning m.m. 0,3 mio. kr.

Med dette forslag til finanslov for 2010 ønsker vi, at selvstyret får en god start.

1.2 Siumuts finansiering

I tabel 2 er vist finansieringen af Siumuts forslag.

Som det fremgår, finansieres forslaget uden øgede skatter. Siumut fastholder sin skattepolitik og arbejder for at gennemføre en omlægning af skatten. Siumut vil fortsat bekæmpe skattespekulation og skattehuller, men et provenu fra sådanne tiltag skal anvendes i forbindelse med en skatteomlægning, der nedsætter skatten på arbejde.

Tabel 2: Siumuts - finansiering

	Mio. kr.
1. Ophævelse af anlægsudlån ved Privatisering af Nukissiorfiit	278,2
2. Reduktion af anlægfondens midler	100
3. Ressource afgifter af rejer og hellefisk (kun egenproduktion) 0,50 kr./kg	(37)
I alt	415,2

Siumut foreslår **ophævelse af anlægsudlåns ordninger med Nukissiorfiit**, ved at man gennemfører privatiseringen af Nukissiorfiit. Dette vil resultere i, at man frigør ca. 278 – 380 mio. kr. hver år, som kan bruges til velfærdsforbedringer og til etablering af nye virksomheder, så man kan skabe nye meget nødvendige arbejdspladser for de 400 - 600 unge mennesker, som kommer ud på arbejdsmarkedet hvert år.

Siumut foreslår en generel **reduktion af anlægfondens midler** på 100 mio. kr. til investeringer i fremtiden bl. a. til styrkelse af de Grønlandske virksomheder ved oprettelse af en Grønlandsk erhvervs-garantifond, og til indførelse af tilskudsordninger for etablering af vedvarende energi kilder.

Siumut foreslår **indførelse af ressource afgifter** fra 2010 for rejer og hellefisk. Afgiften skal kun omfatte selskaber med egenproduktion: Ressource afgiften foreslås fastsat til 0,50 kr. pr. kg af kvoter til egenproduktion – rejer ca.65.000 tons og hellefisk ca.8.700 tons = 73.700 tons x 0,50 kr. = 36,8 mio. kr. (37 mio. kr.)

1.3 Siumuts samfundsøkonomiske mål

Den samfundsøkonomiske baggrund sætter sit præg på Siumuts forslag til finanslov for 2010. Problemet er hverken, at Grønland mangler penge, eller at grønlanderne betaler for lidt i skat. Problemet er derimod, at vi i mange år har mistet alt for mange penge i eksport indtægter, da en del af Grønlands levende og ikke levende ressourcer gennem mange år er blevet solgt til Danmark uden fortjeneste, og derpå videresolgt fra Danmark til fuld markedspris, af virksomheder med samme ejerkreds. Sådanne arrangementer, hvor fortjenesten flyttes fra ét land til et andet, kendes under betegnelsen ”transfer pricing”, og benyttes som et redskab til helt eller delvis at undgå skatter og afgifter. Siumut vil bekæmpe transfer pricing til fordel for det grønlandske samfund. Siumut vil arbejde for indførelse af en ny økonomisk ordning, som vil understøtte, at det grønlandske samfund gøres økonomisk selv bærende i selvstyrets navn.

Grønland står i de kommende år overfor store udfordringer. Det globale samfund kommer stadig nærmere og verdensøkonomien undergår markeds-mæssige ændringer i et voksende tempo. Grønland skal være bedst muligt rustet til at kunne imødekomme disse udfordringer og derved lette den fortsatte integration i den globale økonomi.

Siumut mener, at det er basalt vigtigt at markere, at et af vores kendetegn som særegent folkeslag er, at vi kalaallit og vores frænder i det arktiske område, lever af levende ressourcer både på land og til havs, som vi nødtigt kan undvære. Det er derfor af vital nødvendighed, at ressourcerne, som er vores livsgrundlag, bliver forvaltet på en bæredygtig måde til gavn for alle, også i fremtiden. Det er derfor også fortsat nødvendigt at få omverdenen til at forstå, at disse ressourcer også danner et økonomisk fundament for mange med udgangspunkt i vores erfaringer, viden og levevis - såvel åndeligt, kulturelt som økonomisk.

Siumut ønsker, at Grønlands udenrigshandelspolitiske interesser og muligheder styrket ved velorganiserede indsats på det bilaterale og multilaterale niveauer. Siumut ønsker Grønlands aktive deltagelse i verdenshandelsorganisationen WTO (World Trade Organization), Siumut ønsker også, at Grønlands eksportinteresser varetages ved at indgå i de multilaterale forpligtende samarbejdsstrukturer i WTO for derved at opnå de åbenlyse fordele heraf.

De offentlige ejede virksomheder har i for stort omfang dominerende effekt på erhvervsstrukturen i dagens Grønland. Derfor vil Siumut arbejde for gennemførelsen af offentlige virksomheders privatiseringer, der hvor forretningsgrundlaget kan varetages af private interesser. Siumut vil endvidere indføre en konkurrencelovgivning, som kan bidrage til opnåelse af et økonomisk selvstændigt Grønland.

Der er brug for et samarbejde på tværs af gamle skel, forældede barrierer for offentlig erhvervsvirksomhed skal fjernes.

Siumut vil sikre selv bærende regioner, hvor udviklingen baseres på regionale særkender, værdier og styrker. Selvstyret, kommunerne, virksomhederne, organisationerne m.fl. skal i et samspil medvirke til at skabe vækst, udvikling og gode levevilkår for mennesker i alle regioner i hele landet.

Det er Siumuts mål for udviklingen i Grønland, at alle mennesker kan opnå gode levevilkår og udviklingsmuligheder. Målet er arbejde til alle og tryghed i ansættelse. Dette nås kun ved stærk bæredygtig og målrettet erhvervsudvikling samt økonomisk nyordning for det selvstyrende Grønland.